

## საქართველოს შრომის ბაზრის განვითარების დღევანდელი მდგომარეობა ტურიზმის მიმართულებით

*მეტრეველი მარინა*

*საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი*

*თაგბერიძე ირაკლი*

*საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოქტორანტი*

### აბსტრაქტი

უმუშევრობა და სიღარიბის დაძლევა საქართველოს ეკონომიკის ერთ-ერთ მთავარ გამოწვევასა და პრიორიტეტს წარმოადგენს. ეკონომიკის თითქმის ყველა სექტორის, რომლებიც პირდაპირ ან არაპირდაპირ უკავშირდება მოგზაურობასა და ტურიზმს, განვითარების ხელშეწყობის ძირითადი მიზანია შეიქმნას ახალი სამუშაო ადგილები და ტურისტთა დანახარჯებით გაიზარდოს საბიუჯეტო შემოსავლები.

ტურისტული პროდუქტის წარმოება ხდება მცირე და საშუალო საწარმოების მიერ. სწორედ ამ საწარმოების რენტაბელობისა და მათგან მიღებული საბიუჯეტო შემოსავლების ზრდას დიდი მნიშვნელობა აქვს ეკონომიკის განვითარებისათვის. აღნიშნული კი უკავშირდება ტურიზმის სექტორში დასაქმების ეფექტიანი პოლიტიკის განხორციელებას.

ნაშრომის კვლევის მიზანს წარმოადგენს შრომის ბაზრის მოთხოვნასა და მიწოდებას შორის დისბალანსის მიზეზების დასადგენად და მათ აღმოსაფხვრელად ტურიზმში დასაქმების კომპონენტების კვლევა და ანალიზი.

კვლევის ამოცანას წარმოადგენს, ტურიზმში დამსაქმებელთა მოთხოვნებისა და დასაქმების პრობლემების იდენტიფიცირება.

საკვანძო სიტყვები: შრომის ბაზარი, ტურიზმი, დასაქმება, უმუშევრობა, ბიზნესსექტორი, მოთხოვნა, მიწოდება.

### ძირითადი ტექსტი

შრომის ბაზრის განვითარების პრობლემის კვლევა, ბოლო წლებში, არაერთხელ განახორციელა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ (მაგ., საქართველოს შრომის ბაზრის ანალიზი - 2017, უნარებზე საწარმოთა მოთხოვნის სტატისტიკური გამოკვლევა - 2017), ასევე, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრომ (მაგ., შრომის ბაზრის მოთხოვნის კომპონენტების კვლევა - 2015; ახალგაზრდების დამოკიდებულებების, მოტივაციისა და დასაქმების სტრატეგიების შესწავლა - 2016; შრომის ბაზრის ძირითადი ინდიკატორების შესახებ - 2016), საქართველოს სტატისტიკის ეროვნულმა სამსახურმა (მაგ., დასაქმება და უმუშევრობა საქართველოში - 2016) და სხვადასხვა არასამთავრობო ორგანიზაციამ (მაგ., ბიზნეს კონსალტინგის ჯგუფი BCG - შრომის ბაზრის კვლევა - 2014 და ა.შ.

საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს კვლევის მიხედვით, ეკონომიკური ზრდის მთავარი ფაქტორად ინვესტიციები დაფიქსირდა. 2010 წლიდან კერძო ინვესტიციები 70%-ს შეადგენდა, რაც მომდევნო 6 წლის მანძილზე პირდაპირ პროპორციული იყო უმუშევრობის მაჩვენებლისა. აღსანიშნავია, რომ 2012 წლიდან, ბიზნეს სექტორის ზრდა გარკვეულწილად ჩამორჩებოდა პოტენციურ შესაძლებლობას და შესაბამისად, დასაქმების ზრდა დამატებით პოტენციალს ითხოვდა. ამასთანავე, ბოლო 10 წლის განმავლობაში ქვეყანაში შრომისუნარიანი მოსახლეობა 10.6%-ით შემცირდა და მოსახლეობის აქტიურობის დონეც 0.4%-ით შემცირდა.

უმუშევრობის სტრუქტურის არანაკლებ მნიშვნელოვანი პრობლემა იყო ახალგაზრდებში უმუშევრობის მაღალი დონე. უმუშევრობის დონის განხილვა ასაკობრივ ჭრილში გვიჩვენებს, რომ

2016 წელს უმუშევრობის დონემ 15-19 წლის ასაკობრივ ჯგუფში მიაღწია (31.9%), რაც 5.7%-ით მაღალი იყო 2015 წლის მაჩვენებელთან შედარებით. უმუშევრობის დონე ასევე, მაღალი იყო 15-24 წლის ასაკობრივი ჯგუფის ახალგაზრდებში და 2015-2016 წლების მონაცემებით, 30.8%-ს და 30.5%-ს შეადგენდა. აღნიშნული შედეგი ახსნილია იმ გარემოებით, რომ შრომის ბაზარზე არ არის მოთხოვნა მათ მიერ დაუფლებულ პროფესიებზე ან/და მათი კვალიფიკაცია და სამუშაო გამოცდილება ვერ აკმაყოფილებს შრომის ბაზრის მოთხოვნებს.

**დიაგრამა №1. უმუშევრობის დონე ასაკობრივ ჯგუფში (%)**



წყარო: საქართველოს შრომის ბაზრის ანალიზი - 2017, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, თბ., 2017, გვ.: 9

უმუშევრობის დონე დაბალია 65+ ასაკობრივ ჯგუფში, რადგან საპენსიო ასაკში ადამიანები აქტიურად არ ეძებენ სამსახურს (იხ. დიაგრამა №1.). [5]

საინტერესოა საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს 2016 წელს განხორციელებული კვლევა, რომელიც მიზნად ისახავდა ახალგაზრდების დამოკიდებულების, მოტივაციისა და დასაქმების სტრატეგიების შესწავლას. კვლევის შედეგად გამოვლინდა შემდეგი ტენდენციები: ახალგაზრდებმა უმუშევრობის სამ ძირითად მიზეზად სამუშაო ძალაზე დაბალი მოთხოვნა (27,7%), დამსაქმებლის არაადეკვატური მოთხოვნები სამუშაოს მამდიებლების მიმართ (21,9%) და დაბალი ანაზღაურება (11,5%) დაასახელეს; გამოკითხულთა აზრით, დასაქმების შესაძლებლობას შემდეგი სამი ძირითადი ფაქტორი განსაზღვრავს: პროფესიული კვალიფიკაცია (58,5%), საჭირო კონტაქტები (31,9%) და კომპიუტერული უნარ-ჩვევები. (28,9%); რესპონდენტთა ნახევარზე მეტი (52%) თვლიდა, რომ დამსაქმებელსა და სამუშაოს მამდიებელს შორის შუამავალი ორგანიზაცია სამუშაოს ძებნისა და დასაქმების პროცესს გაუადვილებდათ. ზოგადად, გამოკითხულთა უმრავლესობა (69,2%) თვლიდა, რომ სამუშაოს მამდიებლებისა და დამსაქმებლების დაკავშირება სახელმწიფო მოვალეობაა. [54] თუმცა, დასაქმების სახელმწიფო პორტალების [www.worknet.gov.ge](http://www.worknet.gov.ge) შესახებ - მხოლოდ რესპოდენტების 39,2%-ს და [www.myprofession.gov.ge](http://www.myprofession.gov.ge) შესახებ კი რესპოდენტების 36,9%-ს ჰქონდა ინფორმაცია; **ახალგაზრდების აზრით, აუცილებელია სკოლებში პროფესიული ორიენტაციის სერვისების არსებობა, რადგან დამამთავრებელ კლასშიც კი არ აქვთ სრული ინფორმაცია მომავალი პროფესიების და დასაქმების პერსპექტივების შესახებ.** შესაბამისად, უმუშევართა ნახევარი და დასაქმებულთა 30% აცხადებს, რომ შესაძლებლობის შემთხვევაში, შეიცვლიდა პროფესიას; გამოკითხულთა მხოლოდ 5% აღნიშნავს, რომ მათ უნივერსიტეტში ფუნქციონირებდა კარიერული განვითარების ცენტრი, თუმცა, ამ რესპოდენტების უმრავლესობას არ მიუღია მათგან მომსახურება; ახალგაზრდების 63,3% აცხადებს, რომ სამსახურის საშოვნელად უმაღლესი განათლება საჭირო, დასაქმებისთვის საკმარის პირობად პროფესიული განათლება მხოლოდ 17,5%-ს მიაჩნია.

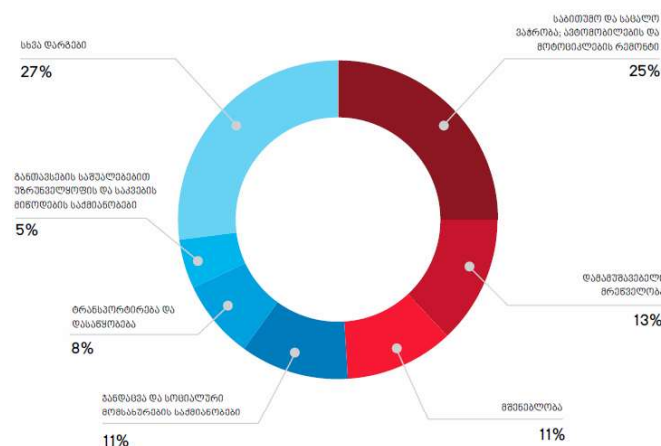
დასაქმებისა და შრომის ბაზრის მიწოდების პრობლემების განხილვისას, მნიშვნელოვანია ყურადღების გამახვილება შრომის ანაზღაურებაზე, როგორც უმნიშვნელოვანეს დეტერმინანტზე, რადგან ეკონომიკური სექტორების მიხედვით, დასაქმების ერთ-ერთ მთავარ გამოწვევას ხელფასებს შორის განსხვავება წარმოადგენს. მაღალი ანაზღაურება ფიქსირდება: საფინანსო საქმიანობის,

ტრანსპორტის და კავშირგაბმულობის, მშენებლობის, ელექტროენერგიის, აირისა და წყლის წარმოებისა და განაწილების სექტორებში. დაბალია ანაზღაურება: განათლების, სასტუმროებისა და რესტორნების, სოფლის მეურნეობისა და სატყეო მეურნეობის სექტორებში.

ეკონომიკის სექტორული ანალიზი ცხადყოფს, რომ ქვეყნის ეკონომიკის მთლიანი პროდუქტიულობის სწრაფი ზრდა ვერ უზრუნველყოფს პროდუქტიულობის დონის ზრდას გარკვეულ სექტორებში. კერძოდ, მრეწველობის სექტორში დასაქმება შეადგენს 7%-ს, ხოლო მომსახურების სექტორში დასაქმებულთა რაოდენობა 40%-ს აჭარბებს. [7]

საქსტატის მონაცემებით, 2018 წლის II კვარტალში დასაქმებულთა რაოდენობამ ბიზნეს სექტორში ვაჭრობის (საბითუმო და საცალო ვაჭრობა; ავტომობილების და მოტოციკლების რემონტი) წილია – 25%, დამამუშავებელი მრეწველობის -13%, მშენებლობის საქმიანობების დარგების - 11%, ჯანდაცვის და სოციალური მომსახურების - 11%, ტრანსპორტისა და დასაწყობების - 8%, განთავსების საშუალებებით უზრუნველყოფის და საკვების მიწოდების საქმიანობების დარგის საწარმოები - 5% და სხვა დარგები - 27%. (იხ. სურათი №1.)

**სურათი №1. ბიზნეს სექტორის დასაქმებულთა რაოდენობის სტრუქტურა  
2018 წლის II კვარტალი**



წყარო: საწარმოთა საქმიანობის შედეგები - 2018, II კვარტალი, საქსტატი, 2017, გვ.: 6  
[http://www.geostat.ge/cms/site\\_images/\\_files/georgian/business/Press%20Release%202018\\_II.pdf](http://www.geostat.ge/cms/site_images/_files/georgian/business/Press%20Release%202018_II.pdf)

ტურიზმის, როგორც სწრაფად მზარდი სექტორის შრომის ბაზარზე ფიქსირდება მზარდი მოთხოვნა სამუშაო ძალაზე, განსაკუთრებით, განთავსებისა და კვების ობიექტების მხრიდან. ბიზნეს სექტორის სტატისტიკის მიხედვით, 2016 წელს დასაქმებულთა რაოდენობა 132%-ით არის გაზრდილი 2010 წელთან შედარებით. 2017 წლისთვის დასაქმებამ განთავსების საშუალებებსა და კვების ობიექტებში მთლიანი დასაქმების 1%, ხოლო ბიზნეს სექტორის დასაქმების 5% შეადგენდა. განთავსებისა და კვების საშუალებებისა და ობიექტების წვლილი ეკონომიკურ ზრდაში საშუალოდ 0.2 %-ს უტოლდება.

აღნიშნულ სექტორში ყველაზე დიდი ნაწილი მცირე ზომის საწარმოებშია დასაქმებული, რეგიონულ ჭრილში უდიდესი ნაწილი თბილისში, აჭარასა და იმერეთშია დასაქმებული. 2006 წლიდან 2017 წლამდე მთლიან საქართველოში სასტუმროებისა და რესტორნების სექტორში დასაქმებულთა რაოდენობა 30 161 კაცით გაიზარდა, თბილისში - 17 375 კაცით, აჭარაში - 5 118-ით, იმერეთის რეგიონში - 1 883 კაცით. (იხ. ცხრილი №1.) [8]

ცხრილი №1. განთავსების საშუალებებით უზრუნველყოფის და საკვების მიწოდების საქმიანობით დაკავებული საწარმოებში დასაქმებულთა რაოდენობა რეგიონების მიხედვით (2006-2018წწ.)

წელი	საქართველო - სულ	მათ შორის:										
		თბილისი	აჭარა	გურია	იმერეთი	კახეთი	მცხეთა-მთიანეთი	რაჭა-ლეჩხუმი	სამეგრელო-ზემო სვანეთი	სამცხე-ჯავახეთი	ქვემო ქართლი	შიდა ქართლი
	კაცი											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2006	11993	5725	2209	245	847	210	829	85	447	509	513	374
2007	11554	5884	1978	120	796	151	488	42	664	631	448	352
2008	11184	4915	1700	110	877	132	710	45	868	743	634	450
2009	13540	7792	1816	211	803	120	424	36	972	517	490	361
2010	16106	10668	2278	159	599	363	539	36	318	537	425	183
2011	24003	16132	2379	439	1072	320	687	29	641	697	785	821
2012	27821	16846	4109	312	1768	507	1239	55	705	1007	814	460
2013	30285	16564	5826	415	1993	671	951	170	858	1417	979	441
2014	31330	17084	6002	458	1748	972	988	89	778	1285	1391	535
2015	33925	18297	6082	532	1994	1045	1318	64	1229	1354	1214	797
2016	37431	20870	6510	935	2414	1050	1180	170	1280	1425	1098	498
2017	42154	23100	7327	1349	2730	1249	1334	186	1452	1581	1267	578

წყარო: საქსტატი, 2018, [http://www.geostat.ge/?action=page&p\\_id=2440&lang=geo](http://www.geostat.ge/?action=page&p_id=2440&lang=geo)

აღსანიშნავია, რომ სასტუმროებისა და რესტორნების სექტორში საშუალო თვიური შრომის ანაზღაურება მთლიან საშუალო მაჩვენებელზე დაბალია. თუმცა, ტურისტული ინფრასტრუქტურის შემდგომ განვითარებისა და ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლების ზრდის ფონზე, აღნიშნულ სექტორში, ბოლო 10 წლის განმავლობა შრომის ანაზღაურება 196.7 ლარიდან 673.3 ლარამდე გაიზარდა. (იხ. დიაგრამა №2.)

დიაგრამა №2. განთავსების საშუალებებით უზრუნველყოფის და საკვების მიწოდების საქმიანობით დაკავებულ საწარმოებში დასაქმებულთა საშუალოთვიური შრომის ანაზღაურება (ლარი)



წყარო: საქსტატი, 2018, [http://www.geostat.ge/?action=page&p\\_id=2440&lang=geo](http://www.geostat.ge/?action=page&p_id=2440&lang=geo)

სამწუხაროდ უნდა აღინიშნოს, საქსტატის მიერ არ ხდება ტურისტული საწარმოების და მათში დასაქმებულთა (გარდა სასტუმროებისა და რესტორნებისა) გამოკვლევა, ტურისტული ინდუსტრია კი გამოირჩევა ქვესექტორების პროფესიათა მრავალფეროვნებით.

2017 წელს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის მიერ განხორციელდა ტურისტულ კომპანიების სტატისტიკური კვლევის პირველი მცდელობა. კვლევაში მოცემულია საქართველოში დარეგისტრირებული 552 ტურისტული კომპანიის საქმიანობის შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის:

- საკუთარი ვებ-გვერდი აქვს 164 ტურისტული კომპანიას;
- დასაქმებულებიდან 836 არის ქალი (56%); მამაკაცები - 668-ს (44%).
- უმეტესობა შეზღუდულ პასუხისმგებლობის საწარმოდ (შპს) არის დარეგისტრირებული (90%);
- მხოლოდ 12-ს აქვს ფილიალი რეგიონებში (ბათუმი, ქუთაისი, რუსთავი, ფოთი);
- 51 დაკავებულია შიდა ტურიზმით,
- 152 დაკავებულია შემომყვანი ტურიზმით,
- 97 დაკავებულია გამყვანი ტურიზმით.

იმის გამო, რომ ცნობილია ტურისტული კომპანიების სკეპტიკური დამოკიდებულება ტურიზმის ფაკულტეტების კურსდამთავრებულთა დასაქმების მიმართ, საინტერესო იქნებოდა კვლევა შეხებოდა ტურისტულ კომპანიების თანამშრომელთა განათლების პროფილსა და პროფესიულ დონეს, ასევე, ტურიზმის უმაღლესი და პროფესიული განათლების მქონე დასაქმებულ პირთა პროცენტულ რაოდენობას.

ტურიზმის პროფესიული პროგრამების კურსდამთავრებულთა რეგულარული კვლევა პროფესიული განათლების პოლიტიკის გამტარებლებს და პროვაიდერებს საშუალებას მისცემს ემპირიულ მონაცემებზე დაყრდნობით გაანალიზონ განათლების ხარისხი და მისი გავლენა დასაქმებაზე. განსაკუთრებით იმ მიზეზით, რომ ტურიზმის კონკურენტუნარიანობის ერთ-ერთი ძირითადი ფაქტორი მომსახურების ხარისხია, დასაქმებულის პროფესიული ცოდნა და უნარები უმნიშვნელოვანესია ტურისტის შთაბეჭდილების შესაქმნელად - ***სწორედ ტურისტის შთაბეჭდილებაა ის პროდუქტი, რომელსაც ტურიზმის მუხლით ჰყიდის თითოეული კომპანია და ზოგადად ქვეყანა.***

ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის ზემოაღნიშნული კვლევის ანალიზიდან იკვეთება, რომ იგი როგორც პირველი მცდელობა ინფორმაციულია, მაგრამ საჭიროებს დახვეწას და გამრავალფეროვნებას საკვლევი ინდიკატორების მიმართულებით. სასურველია მასში გათვალისწინებული ყოფილიყო ტურიზმის სტატისტიკის საერთაშორისო რეკომენდაციები და საქსტატთან მჭიდრო კოოპერაციაში განხორციელებულიყო.

2017 წელს, ყველა პროფესიასთან მიმართებაში განზოგადოებული კვლევა ჩაატარა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პროფესიული განათლების განვითარების დეპარტამენტმა. კვლევაში გამოიკვეთა განათლების სისტემაში არსებული ხარვეზებიდან (ტურიზმის საგანმანათლებლო სისტემისთვისაც) უმნიშვნელოვანესი ტენდენციები. კერძოდ: კურსდამთავრებულების 5% ლექტორების კვალიფიკაციის დაბალი დონით არის უკმაყოფილო, 10% - სასწავლო რესურსების არარსებობით, 19% - სწავლების დაბალი დონით, 21% - პრაქტიკის კომპონენტის დაბალი დონით. აღსანიშნავია, რომ კონკრეტული მიზეზების გარდა გამოკითხული კურსდამთავრებულები „სხვა“ კატეგორიაში ძირითადად ასახელებდნენ: არასაინტერესო სასწავლო პროგრამებსა და სასწავლებლის მდებარეობის სიმორეს. სწორედ აღნიშნული პრობლემები უმლის ხელს მათ დასაქმებას, რაც პირდაპირკავშირშია შრომის ბაზრის განვითარების დაბალ დონესთან. როგორც ზემოაღნიშნული კვლევების ანალიზიდან, შეგვიძლია დავასკვნათ - ***ბოლო წლებში განათლების სისტემაში განხორციელებული არაერთი რეფორმის მუხედგად, შრომის ბაზრის განვითარების პრობლემებს განაპირობებს პროფესიული კადრების დაბალი პროფესიონალიზმი.*** [8]

## დასკვნა

საქართველოში არსებული უმუშევრობის მაღალი მაჩვენებლის მიუხედავად, ტურიზმისა და მასპინძლობის სფეროში კვალიფიციური და გამოცდილი კადრების ნაკლებობა აღინიშნება. სწავლის დასრულების შემდეგ კურსდამთავრებულები აწყდებიან ძირითადად ორი სახის პრობლემას: შრომის ბაზარზე არ არის მოთხოვნა მათ მიერ დაუფლებულ პროფესიებზე ან/და მათი კვალიფიკაცია და

სამუშაო გამოცდილება ვერ აკმაყოფილებს შრომის ბაზრის მოთხოვნებს.

ტურიზმის ადამიანური რესურსებით უზრუნველყოფის ვალდებულება, უპირველეს ყოვლისა, დაკავშირებულია იმ საგანმანათლებლო რეფორმებთან, რომელსაც ბოლო რამდენიმე წელია ახორციელებს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო. რეფორმების უუნარობა და სისუსტე, ტურიზმის განათლებასა და პროფესიათა სწავლებაში, განაპირობებს მაღალკვალიფიციური კადრების სიმწირესა და შესაბამისად, ტურისტული პროდუქტისა და მომსახურების დაბალ დონეს. აღნიშნული კი პირდაპირ კავშირშია ტურიზმში შრომის ბაზრის მიწოდებისა და მოთხოვნის დისბალანსთან.

ტურიზმის განათლების დონის შეუსაბამობა დარგში მიმდინარე მსოფლიო გამოწვევებთან, ზღუდავს ტურისტული პროდუქტისა და მომსახურების ხარისხის, რის გამოც მინიმუმ კიდევ რამდენიმე წელი, შეიზღუდება საქართველოს კონკურენტუნარიანობა, განსაკუთრებით, მეზობელი ქვეყნების ტურისტულ ბაზრებზე.

#### გამოყენებული ლიტერატურა:

1. მეტრეველი მ. ტურიზმის ბიზნესი. გამომც. „ფავორიტი პრინტი“. 2011, თბილისი.
2. მეტრეველი მ. განათლების სისტემის განვითარების ტენდენციები მსოფლიოსა და საქართველოს ტურიზმში, გორის სასწავლო უნივერსიტეტის მესამე საერთაშორისო კონფერენცია - „განათლება და განვითარება“. მოხსენებათა კრებული., 2010. გორი. გვ.: 109-114
3. მეტრეველი მ. გარემო და ეკოტურიზმის მენეჯმენტი. გამომც. „ფავორიტი პრინტი“. 2012, თბილისი.
4. მეტრეველი. მ. ტურიზმის ეკონომიკა და პოლიტიკა. გამომც. „ფავორიტი პრინტი“. 2011, თბილისი.
5. საქართველოს შრომის ბაზრის ანალიზი - 2017, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო. 2017. თბილისი. გვ.: 20
6. ახალგაზრდების დამოკიდებულების, მოტივაციისა და დასაქმების სტრატეგიების შესწავლა, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს კვლევა - 2016. გვ. 17
7. დასაქმება და უმუშევრობა საქართველოში-2017 წელი, გვ., 5-7  
[http://www.geostat.ge/cms/site\\_images/\\_files/georgian/labour/dasaqmeba-umushevropa%202018.21.05\\_pres-relizi\\_GEO.pdf](http://www.geostat.ge/cms/site_images/_files/georgian/labour/dasaqmeba-umushevropa%202018.21.05_pres-relizi_GEO.pdf) უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 01.02.2019
8. საწარმოთა საქმიანობის შედეგები - 2018, II კვარტალი, საქსტატი, 2017. გვ.: 3-20
9. 2016 წელს პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების კურსდამთავრებულთა კვლევის ანგარიში, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პროფესიული განათლების განვითარების დეპარტამენტი, 2017
10. სამუშაო ძალის სტატისტიკა. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური. 2012, თბილისი. გვ. 1-2
11. Business Dictionary,
12. <http://www.businessdictionary.com/definition/talent.html> უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 01.02.2019
13. 83. [http://www.geostat.ge/?action=page&p\\_id=2770&lang=geo](http://www.geostat.ge/?action=page&p_id=2770&lang=geo) უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 01.02.2019

## **The Current State of Labor Market Development in Georgia in the context of tourism**

*Marina Metreveli, Professor  
Georgian Technical University*

*Irakli Tavberidze, PhD student  
Georgian Technical University*

### **Summary**

The Paper identifies the reasons for the imbalance between the demand and provision at the labor market and studies and analyzes the employment components in tourism in view of the elimination of imbalance.

The analysis reveals that despite the high unemployment index in Georgia, tourism and hospitality spheres suffer from the lack of qualified and experienced personnel. After graduation, the alumni encounter two main problems: absence of demand for their professions at the labor market and/or failure of their qualification and experience to meet the labor market requirements.

It is noteworthy that the duty to provide tourism with human resources is first of all related to the educational reforms conducted recently by the Ministry of Education and Science. Inefficiency and incapacity of the reforms in tourism education and obtainment of the professions condition scarcity of the highly qualified personnel and hence, the lower level of the touristic product and service, which is in direct connection with an imbalance between the demand and provision at the labor market in tourism.

Incompliance of the level of tourism education with the challenges existent in the world limits the quality of the tourist product and service entailing sundry more years of restriction of competitiveness of Georgia and especially at the tourist markets of the neighboring countries.